

Brüssel, 13.12.2017
COM(2017) 810 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri loomist käsitleva määruse (EÜ) 166/2006
rakendamise edenemise kohta**

{SWD(2017) 710 final} - {SWD(2017) 711 final}

Sisukord

1. Sissejuhatus	2
2. Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrus. Olukorra ülevaade	3
2.1. <i>Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri veebisait</i>	3
2.2. <i>Komisjoni suunised</i>	4
2.3. <i>Rakendamine liikmesriikides</i>	4
2.4. <i>Karistused ja trahvid</i>	5
3. Õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi kohane hindamine	5
3.1 <i>Hindamise ulatus</i>	5
3.2 <i>Hindamise tulemused</i>	6
4. Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri võimalik täiendamine.....	7
4.1. <i>2013. aasta rakendamisaruandest tulenevad meetmed</i>	7
4.2. <i>Viimasest hindamisest tulenevad meetmed</i>	8
5. Kokkuvõte	9

1. Sissejuhatus

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister annab kvaliteetset keskkonnateavet Euroopa suurimate tööstuskäitiste heite kohta.

Euroopa Liidu üldsus, sidusrühmad, analüütikud, poliitikakujundajad ja otsusetegijad hindavad seda teavet kõrgelt, kuna seda kasutatakse heite kulutõhusa vähendamise strateegia prioriteetide kindlaksmääramiseks, saaste vähendamisel tehtud edusammude mõõtmiseks ning käitajate mõjutamiseks, et nad hakkaksid kasutama keskkonnasõbralikke lahendusi ja tehnoloogiaid.

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister loodi määrusega (EÜ) 166/2006¹ ja sellega rakendatakse ELis ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni Århusi konventsiooni saasteainete heite- ja ülekanderegistrite (Kiievi) protokoll². Seda tehes võetakse aluseks olemasolev 2000. aastal loodud Euroopa saasteainete heitkoguste register.

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määruse artiklis 17 on ette nähtud, et komisjon peab läbi vaatama liikmesriikide artikli 7 kohaselt esitatud heiteandmed ja artikli 16 kohaselt edastatud lisateabe.

Esimene artikli 17 kohane aruanne³ esitati Euroopa Parlamendile ja nõukogule 2013. aastal. Selles hinnati Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri esimest kolme tegevusaastat, nimelt aastaid 2007, 2008 ja 2009. Käesolev teine aruanne hõlmab järgmist nelja aastat: 2010, 2011, 2012 ja 2013.

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrus valiti hindamiseks välja ka Euroopa Komisjoni õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi raames,⁴ et kontrollida selle eesmärgile vastavust. Hindamise eesmärk oli kontrollida määruse tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja ELi lisaväärtust. Hindamise käigus uuriti nii Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrist saadud kasu kui ka võimalusi selle lihtsustamiseks ning reguleerimiskulude ja regulatiivse koormuse vähendamiseks.

Kõrvuti Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri hindamisega teostas keskkonna peadirektoraat kõikidest ELi keskkonnavaladest õigusaktidest tulenevate laiemate seire- ja aruandluskohustuste toimivuskontrolli⁵. Paralleelsest hindamisprotsessist tekkis sünergia.

Käesolev aruanne hõlmab seetõttu kolme peamist valdkonda:

- ülevaade Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri rakendamisest ning selle muutumisest alates Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud 2013. aasta aruandest – 2. jagu;

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta määrus (EÜ) nr 166/2006, mis käsitleb Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri loomist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 91/689/EMÜ ja 96/61/EÜ, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R0166&from=ET>.

² UNECE (ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni) keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni saasteainete heite- ja ülekanderegistrite Kiievi protokoll, <https://www.unece.org/env/pp/prtr/docs/prtrtext.html>.

³ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri loomist käsitleva määruse (EÜ) 166/2006 rakendamise edenemise kohta COM(2013) 111 final, <http://eur-lex.europa.eu/procedure/ET/202443>.

⁴ Komisjoni teatis ELi õigusloome kvaliteedi kohta, COM(2012) 746 final, http://ec.europa.eu/smart-regulation/better_regulation/documents/com_2013_en.pdf.

⁵ <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/display/ENVReporting/1%29+Streamlining+Reporting>.

- REFITi kohase hindamise kokkuvõte – 3. jagu;
- Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri võimalike täienduste hindamine – 4. jagu.

2. Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrus. Olukorra ülevaade

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrase rakendamine sõltub Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskkonnaameti (EEA) võetud ELi tasandi koordineeritud meetmetest ja riiklikest meetmetest.

Liikmesriikide poolt artikli 16 kohaselt esitatud vastused rakendamist käsitlevatele küsimustele on kättesaadavad EEA aruandluskohustuste andmebaasis⁶. Vastuseid analüüsitakse Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri hindamist toetavas uuringus⁷. Peamised tähelepanekud Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri rakendamise kohta on esitatud allpool.

2.1. Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri veebisait

Alates sellest, kui Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister hakkas 2007. aastal liikmesriikidelt andmeid saama, on see muutunud kindlaks iga-aastase teabe allikaks Euroopa suuremahulisest tööstustegevusest põhjustatud heite kohta. Keskkonnavaline teave avaldatakse tasuta EEA hallataval ja hooldataval interaktiivsel veebisaidil⁸.

Andmeid peamiste saasteainete kohta esitavad ligikaudu 30 000 tööstuskäitise käitajat ning neid säilitatakse Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistris. Andmed hõlmavad peamiste tööstussektorite rohkem kui 65 tegevusala⁹, mis on määruuses kindlaks määratud. Kõnealused tööstussektorid on tihedalt (kuid mitte täpselt) kooskõlla viidud tööstusheite direktiiviga reguleeritud tegevusalade nimekirjaga¹⁰.

Käitajad esitavad iga käitise kohta teabe igal aastal õhku, vette ja pinnasesse juhitud saasteainete koguse kohta koos jäätmete ülekannetega väljapoole tegevuskohta ja reovees sisalduvate saasteainetega. Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrile esitatakse parimad kättesaadavad andmed. Need võivad põhineda mõõtmistel, arvutustel või hinnangutel ning hõlmavad kogu heidet – tahtlikku ja juhuslikku, plaanipärast ja planeerimatut.

Heiteandmed hõlmavad 91 peamist saasteainet, sealhulgas raskmetalle, pestitsiide, kasvuhoonegaase ja dioksiine. Suurimatele heiteallikatele keskendumise eesmärgil on aruandlus piiratud käitistega, kus kindlaksmääratud heitetasemeid ületatakse.

⁶ <http://rod.eionet.europa.eu/obligations/540/overview>.

⁷ Jagu 3.2 ja D lisa, https://circabc.europa.eu/sd/a/fd585562-0c60-48f0-ad62-9d1ff7151059/E-PRTR%20evaluation_Final%20report%20.pdf.

⁸ <http://prtr.ec.europa.eu/>.

⁹ Energiasektor; metallide tootmine ja töötlemine; mineraalitööstus; keemiatööstus; jäätme- ja reoveekäitlus; paberi ja puidu tootmine ja töötlemine; intensiivne loomakasvatus ja vesiviljelus; loomsest ja taimsest toormest tooted toiduaine- ja joogitööstuses; muu.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1489681035236&uri=CELEX:32010L0075>.

Peale nimetatud põhiandmestike, milles käsitletakse peamisi saasteallikaid, sisaldab Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister ka territoriaalselt jaotatud andmeid, milles käsitletakse hajureostusallikatest pärit heidet.

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister ning sellega seotud otsinguvahendid on kavandatud selliselt, et muuta juurdepääs võimalikult lihtsaks. Selle tulemusena on Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistril palju (keskmiselt 242 külastust päevas) ja väga erinevaid külastajaid (kaasa arvatud avalikud asutused, eraettevõttjad ja üldsus).

2.2. Komisjoni suunised

Selleks et aidata liikmesriikidel Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrit ühtselt rakendada, avaldas komisjon 2006. aastal juhenddokumendi, milles selgitatakse, kes ja mille kohta peab aru andma ning kuidas tuleb andmeid esitada. See sisaldab ka soovituslikku loetelu sektoritest ja saasteainetest, mille kohta andmeid oodatakse.

Kuigi suunised on aruannete esitamisel äärmiselt kasulikud, on need nüüdseks 11 aastat vanad ja neid tuleks ajakohastada. Ajakohastamise raames tuleks täpsustada suunistega praegu hõlmatud küsimuse ning käsitleda rakendusküsimusi ja suuniste esmase avaldamise järel omandatud kogemusi.

2.3. Rakendamine liikmesriikides

Kõik liikmesriigid on Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määruse rakendanud. Kuna määrus pakub huvi Euroopa Majanduspiirkonnale, on see rakendatud ka Norras, Islandil ja Liechtensteinis. Kui lisada sellele Šveitsi ja Serbia esitatud andmed, siis on määruisel ootamatu, kuid kasulik täiendav geograafiline ulatus.

Kõik liikmesriigid esitasid oma iga-aastased andmed 2010., 2011., 2012. ja 2013. aasta kohta. Komisjon pidi võtma järeldusi, et ergutada teatavaid liikmesriike andmeid esitama. Need üksikjuhtumid lahendati siiski kiiresti ja komisjon ei ole algatanud ametlikke rikkumismenetlusi.

Riiklikud asutused vastutavad esitatud andmete kvaliteedi hindamise ning üksikute käitiste esitatud teabe piisava terviklikkuse, järjepidevuse ja täpsuse tagamise eest. Nagu eelmises rakendamisaruanDES märgitud, on aruanded õhku eralduvate saasteainete kohta tänu seire teostatavusele kõige põhjalikumad. Andmeid jäätmete ja heite ülekannete kohta pinnasesse on suhteliselt vähe.

Mitu liikmesriiki on valinud võimaluse laiendada ainete nimekirja, mille kohta käitajad peavad aru andma, ja langetada aruandluskünniseid.

Probleemid, millega liikmesriigid on Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri andmete esitamisel kokku puutunud, on kõige sagedamini seotud infotehnoloogia ja käitajate puudulike teadmistega (mis põhjustab vigu seoses aruannetes esitatud ainete ja ühikutega). Probleemide allikana on esile tõstetud kooskõlastamatust Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri ning tööstusheidete direktiivi vahel, eelkõige jäätmekäitluse ja prügilatega seotud tegevuse puhul.

Enamik liikmesriike on teatanud, et Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri andmed esitatakse elektrooniliselt ning kolm liikmesriiki on sõnaselgelt teada andnud, et keelduvad paberil esitatud andmeid vastu võtmast.

EEA teeb seoses esitatud andmetega arvukaid kvaliteedi tagamise kontrolle ning kui leitakse andmevigu, on liikmesriikidel võimalik teha parandusi. Hindamisperioodi jooksul kasutas andmete uuesti esitamise võimalust kokku neli liikmesriiki – kõikidel juhtudel selleks, et parandada vigu aruandeühikutes.

Kaheksa liikmesriiki märkis, et nad olid kasutanud artikli 11 konfidentsiaalsussätteid selleks, et jätta andmed Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrile esitamata.

2.4. Karistused ja trahvid

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määruse artikli 20 kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse rikkumiste korral. Liikmesriigid on teatanud mitmesugustest haldus- ja kriminaalmenetlustest ning trahvide ülemmäärade laiast vahemikust. Aruandlusperioodil määras tegelikke karistusi viis liikmesriiki. Kaks muud liikmesriiki märkis, et käitajate suhtes algatati rikkumismenetlused, kuid need tühistati pärast andmete esitamist. Nendest tõenditest nähtub, et liikmesriigid on kehtestanud tõhusad karistused ja trahvid, et tagada asjaomaste käitajate puhul Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri aruandekohustuste täitmine.

3. Õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi kohane hindamine

Komisjon on hinnanud Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrust õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT) raames, lähtudes peamistest analüüsiküsimustest tulemuslikkuse, tõhususe, ühtsuse, asjakohasuse ja ELi lisaväärtuse kohta.

Sel eesmärgil kasutas komisjon selliseid allikaid nagu liikmesriikide rakendamisaranded, konsultatsioonid ja sidusrühmade seminar. Lisaks sõlmis komisjon lepingu väliskonsultandiga, et teostada toetav uuring ja koguda konkreetset teavet peamiste teemade kohta.

Hindamise täpsemad üksikasjad on esitatud talituste töödokumendis¹¹. Käesolevas aruandes antakse ülevaade hindamise peamistest järeldustest ja käsitletakse täpsemalt vajalikke järeelmeetmeid.

3.1 Hindamise ulatus

Kuna liikmesriikidel on juba Kiievi protokoll poolte või allakirjutanutena otsesed aruandekohustused, keskenduti hindamise käigus Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrusest tulenevatele lisakohustustele:

- a) käitajad esitavad andmed veel viie vee saasteaine kohta ja kohaldavad dioksiinide ja furaanide heite puhul madalamaid aruandluskünniseid;
- b) liikmesriikide pädevad asutused esitavad komisjonile andmed igal aastal;
- c) komisjon lisab need andmed (EEA toel) avalikult kättesaadavasse Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrisse;

¹¹ SWD(2017)710

- d) komisjon töötab välja juhenddokumendi, et soodustada liikmesriikide tegevuse ühtlustamist ning
- e) komisjon esitab iga kolme aasta järel Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri rakendamise kohta.

3.2 Hindamise tulemused

Hindamiskriteeriume hinnatakse järgmiselt.

- Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister on **tõhus** vahend, kuna selles on esitatud tööstusheite kohta väga põhjalik ja üksikasjalik andmestik. Sidusrühmad hindavad kõrgelt Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri väärtuslikku panust keskkonnateabele juurdepääsu tagamisel. Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri andmete terviklikkus ja kvaliteet on hea ning paraneb aja jooksul veelgi. Andmete tõlgendamisel aitaks lisateave jõuda laiemal avalikkuseni.
- Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistril on **tõhususe** osas head tulemused. Enamik andmete esitajatest märkis, et Kiievi protokollile lisanduvate Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri aruandlusnõuete täitmiseks oli vaja minimaalseid jõupingutusi; andmehaldurid märkisid, et jõupingutused olid proportsionaalsed Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri avalikust kättesaadavusest tuleneva märkimisväärse kasuga. Artiklis 16 sätestatud liikmesriikide kohustus esitada iga kolme aasta järel aruanne Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri üldise rakendamise kohta tundub samas olevat piiratud kasuteguriga, mis tähendab, et seda võiks lihtsustada.
- Kuigi register iseenesest on ühtne, tõstatati mõned küsimused Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri **sidususe** kohta asjaomaste keskkonnanalaste õigusaktide, näiteks tööstusheidete direktiivi ja jäätmeid käsitleva õigustiku alusel esitatud andmetega.
- Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister on jätkuvalt **asjakohane**, kuna selles on esitatud üksikasjalik ja põhjalik andmestik, millele üldsus kergesti juurde pääseb. Tänu sellele aitab Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister suurel määral kaasa läbipaistvusele ja üldsuse osalemisele keskkonnanalaste otsuste tegemisel.
- Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister pakub Kiievi protokolli nõuetest kaugemale ulatuvat **lisaväärtust**, tagades protokolli ühtse rakendamise kõikides liikmesriikides. Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri kasutajad hindavad seda piiriülest ühtsust, kuna see pakub läbipaistvust tööstuslike tegevusvaldkondade tekitatud saasteainete heite kohta ja võimaldab liikmesriikide vahelist võrdlevat hindamist. EEA riikide tööstussaaste profiilid¹² on hea näide, kuidas Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri andmeid kasutatakse väärtuse lisamiseks poliitikakujundajate, tööstuse ja üldsuse jaoks.

Hindamise tulemusena jõuti järeldusele, et Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrus on ELi õigustikus oluline vahend ja täidab oma eesmärgi.

¹² <http://www.eea.europa.eu/themes/industry/industrial-pollution>.

4. Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri võimalik täiendamine

4.1. 2013. aasta rakendamisaruandest tulenevad meetmed

Komisjoni 2013. aasta aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule tehti järeldus, et Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrust on suhteliselt hästi rakendatud, kuid määrati kindlaks valdkonnad, kus oleks võimalik teha parandusi. Aruande esitamisele järgnenud neljal aastal on täheldatud pidevat paranemist, peamiselt seetõttu, et käitajad, pädevad asutused ja üldsus on omandanud Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri kasutamisel kogemusi. 2013. aasta aruandes kindlaks tehtud kolme peamist parandamist vajavat valdkonda uuesti läbi vaadates on oluline märkida järgmist.

a) Andmete kvaliteedi parandamine ja kasutajate usalduse suurendamine

Käitajad ja liikmesriigid on vastavalt määrusele kohustatud esitama Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrile kvaliteetseid andmeid. Kuigi andmetes esineb endiselt kohati vigu, on komisjonile esitatud andmed nüüd terviklikumad, järjepidevamad ja täpsemad, suuresti tänu aruandlussüsteemi täiustatud automaatkontrollidele. Enamik andmetesse allesjäänud vigadest avastatakse EEA mitteametliku läbivaatamise käigus ja liikmesriikidel on võimalik teha andmete uuesti esitamise kaudu parandusi.

2013. aasta aruandes oli ette nähtud liikmesriikide suhtes rikkumismenetluste kasutamine, et andmete kvaliteeti parandada, kuid selle võimaluse kasutamine ei ole olnud vajalik.

Algatatud on Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri juhenddokumendi läbivaatamine.

Andmete kvaliteet jääb oluliseks valdkonnaks, mida edaspidi täiustada, kuna usaldusväärsemad ja kvaliteetsemad andmed loovad kasutajate kindlustunde kasvuga seotud positiivse mõjuringi, mis omakorda suurendab Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri andmete kasutamist.

2013. aasta aruandes rõhutati samuti, et komisjonil on vaja Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrit paremini koordineerida muu asjaomase keskkonnapoliitikaga tegelevate eksperdirühmade tööga. Veesaaste heitekoefitsientide täiustamise ideega seoses on *ELi magevee- ja merekeskkonna poliitika tervikliku hindamismudeli* projekti kaudu tehtud koostööd veepoliitika raamdirektiivi alusel loodud keemiliste aspektide töörühmaga.

b) Andmete kasutamise ja vahetamise parandamine

2013. aasta aruandes nähti vajadust muuta Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri veebisait kasutajasõbralikumaks. Esile tõsteti järgmisi valdkondi: parem funktsionaalsus, navigeerimis- ja otsimisfunktsioonid, tehnilise teabe lisamine esitatud andmetele, terminite ühtlustamine ning lingid muude aruandekohustustega seotud andmestikele. Jätkuva protsessi käigus on tehtud palju parandusi, sealhulgas võeti 2016. aastal kasutusele uus kasutajasõbralik veebisait.

Komisjon on samuti aktiivselt edendanud Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri rakendamist teadusliku, tehnilise ja poliitikaanalüüsi ning avaliku kasutuse otstarbel.

c) Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määruse selgitamine ja seotus muude õigusaktidega

Tööstusheidet käsitlevate andmete keskse allikana on Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister kooskõlas komisjoni seitsmendas keskkonnaalases tegevuskavas edendatud heade tavadega, st ühise keskkonnateabesüsteemi (SEIS) põhimõttega „tooda üks kord, kasuta sageli“.

Ühine lähenemisviis ühtsete ruumiandmete kogumisele ja kasutamisele INSPIRE¹³ raames annab ka võimaluse viia Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri andmed kooskõlla valdkonnaga seotud õigusaktidest tulenevate kohustustega, eelkõige tööstusheidete direktiivi ja jäätmealase õigustikuga.

Kasutatud on võimalusi jätkata andmevoogude vahelise sünergia arendamist ja suurendada ühtlustamist:

- Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri IT taristu ajakohastatakse, et lisada tööstuskäitiste register. Nii ühtlustatakse INSPIRE nõuetele vastavalt teavet selliste ühtsete haldusparameetrite kohta nagu käitaja nimi, aadress ja asukoht. See edendab sünergiat andmestike ja Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri vahel. Näiteks tööstusheidete direktiivi andmestikud ühendatakse ja lõimitakse osaliselt Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistriga;
- jäätmete raamdirektiivi¹⁴ kavandatud läbivaatamine sisaldab sätet selle tagamiseks, et Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri andmeid kasutatakse vajaduse korral teabe täiustamiseks riikide jäätmetekke ja -käitluse kohta;
- käimas on algatused, et paremini koordineerida Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri ning sellega tihedalt seotud direktiivide raames aruandlust, mis käsitleb tööstusheidet, asulareovee puhastamist¹⁵ ja õhusaasteainete siseriiklikke ülemmäärasid¹⁶.

4.2. Viimasest hindamisest tulenevad meetmed

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määruse hindamine teostati, kui register oli tegutsenud ligikaudu kümme aastat. Selle käigus ei tuvastatud ilmset vajadust kehtiva määruse olulise lihtsustamise või suurte muudatuste järele; eriti kuna Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri toimimist on endiselt võimalik parandada tõhusama rakendamise kaudu.

¹³ Direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:108:0001:0014:et:PDF>.

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52015PC0595>.

¹⁵ Direktiiv 91/271/EMÜ asulareovee puhastamise kohta, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A31991L0271>.

¹⁶ Direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1490193496651&uri=CELEX:32016L2284>.

Hindamine kinnitab, et Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrit käsitlevast 2013. aasta aruandest tulenevad järeldused on asjakohased ja neid tuleks jätkata. Osutatakse ka sellele, et järgmisi valdkondi on võimalik täiustada.

- a) **Suunised:** liikmesriigid koonduvad heade tavade ümber. Järjekindlast rakendamisest saadav edasine kasu tuleneb olemasolevate, 2006. aastast pärinevate ELi tasandi suuniste ajakohastamisest, sest pärast nende avaldamist on esile kerkinud mitmeid rakendamisküsimusi. Seetõttu on osana komisjoni 2017. aasta tööprogrammist algatatud Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri juhenddokumendi läbivaatamine. Selle käigus selgitatakse selliseid küsimusi nagu määrase kohaldamisala, tegevuse määratlused, heitekoefitsiendid ja aruandluse elemendid, mida on võimalik käsitleda konfidentsiaalsena.
- b) **Seotud aruandlus:** juba 2013. aasta aruandes nähti edasist ühtlustamist tihedalt seotud keskkonnuaruandluse kohustustega kui vahendit Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri tõhusamaks ja ühtsemaks muutmiseks. Nagu eespool selgitatud, on praeguste algatuste eesmärk uurida võimalusi aruandluskohustuste Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistriga kooskõlla viimiseks. Tulevikku silmas pidades seab komisjon seotud õigusaktide rakendamisel ja läbivaatamisel eesmärgiks jätkata sünergia ärakasutamist, mis vähendab aruandluskoormust ja suurendab andmetike järjepidevust.
- c) **Artikkel 16:** liikmesriigid on kohustatud esitama iga kolme aasta järel aruande Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistriga seotud tegevuse ja meetmete kohta. Komisjon omakorda kasutab saadud teavet, et koostada vastavalt artiklile 17 aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Artikli 16 tulemused on kvaliteetsed ja korduvad. Kiievi protokollile alla kirjutanud riigid on Kiievi protokolliga kohaselt juba kohustatud esitama ÜRO Euroopa Majanduskomisjonile sarnaseid rakendamisaruandeid¹⁷. Seega on olemas tugev alus käsitada Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrase artikleid 16 ja 17 aegunudena. Seetõttu teeb komisjon osana horisontaalse aruandluse eesmärgipärasuse kontrollimise järeldustest ettepaneku tunnistada liikmesriikide artiklist 16 tulenev kohustus esitada iga kolme aasta järel aruanne ning sellega seotud artiklil 17 põhinev andmete komisjonipoolne läbivaatamine kehtetuks. See ei välista määrase korrapärasest täielikumat hindamist.
- d) **Andmete kontekst:** olemasoleva Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri täiendamine kontekstiteabega suurendaks märkimisväärselt selle tõhusust keskkonnateabe ammendava allikana. Täiendava konteksti lisamine oleks võimalik selliste meetmetega nagu tegevuse üksikasjalikumate kirjelduste, sh kvantitatiivsete tegevusandmete esitamine ning registreeritud heite võimalike tervise- ja keskkonnamõjude parem selgitamine, samuti paremate orientiiride pakkumine juurdepääsuks õhu- ja veekvaliteeti käsitlevale lisateabele.

5. Kokkuvõte

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister on Euroopa tööstustegevuse heidet käsitleva teadmusbaasi tähtis ja keskne komponent.

¹⁷ Vt artikli 17 lõige 2.

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri veebisaidil kergesti kättesaadavad kvaliteetsed andmed varustavad üldsust teabega, mis suurendab oluliselt võimet osaleda laialdasemas keskkonnavalaste otsuste langetamises. Mitmete teiste kasutajate, sealhulgas poliitikaanalüütikute ja arendajate jaoks jääb Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister suurte tööstuslike tegevusvaldkondadega seotud põhiliste keskkonnaandmete puhul esmaseks võrdluspunktiks.

Komisjon on seisukohal, et Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri määrust on hästi rakendatud ja palju Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud 2013. aasta aruandes kindlaks tehtud küsimusi on lahendatud.

Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri edasiseks täiustamiseks on kindlasti veel arenguruumi ja käesolevas aruandes on esile tõstetud mitu teemat, millega komisjon hakkab tegelema, nimelt:

- olemasoleva juhenddokumendi läbivaatamine, et aidata liikmesriike järjekindlalt rakendamisel;
- aruandluskohustuste parem ühtlustamine, jätkates asjaomaste keskkonnavalaste õigusaktidega seotud sünergia ärakasutamist;
- liikmesriikide halduskoormuse vähendamine ning
- võimaluste uurimine täiendava kontekstiteabe lisamiseks, et muuta Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri andmete kasutamine tulemuslikumaks.